

werkwijzen. Dat heeft ons doen nadenken hoe we in de praktische realisatie de werking van het decorateler kunnen afstemmen op de noden van kleine gezelschappen. Voor De Roovers betekende het een nadenken over het decor op een eerder moment in het werkproces, zodat ze niet meer alles op het laatste moment moeten bijeenrapen. Op die manier ontstaat er een wisselwerking. Naast de productie die ze in Het Toneelhuis maken, blijven zij natuurlijk hun eigen werk doen.

Perceval: De boeiendste momenten in het theater zijn voor mij altijd de gesprekken geweest met mensen die het niet eens waren met mijn voorstellen. Ik heb altijd het meest gehad aan het onderzoek van wat ieders discours dan wel inhield, zodat je vorm en inhoud in-ter-dan verder kon ontwikkelen. Dat was een basisgedachte van Het Toneelhuis: hoe kan je het discours van iedereen die nu veilig in zijn eigen vzw'tje zit opnieuw opentrekken? En hoe kan je zo'n grote structuur, zo'n mastodont leefbaar en soepel houden? De toekomst zal uitwijzen of we daarin slagen. We gaan 'tropejaren' tegemoet met veel vallen en opstaan, met veel leren.

Etcetera: Ook met Guy Cassiers hadden we het over het flexibel houden van het apparaat. Hij kiest ervoor om met een kleine groep te vertrekken waarbinnen de functies niet vast afgebakend zijn. Hoe organiseren jullie je intern om sclerosering te vermijden?

Perceval: Bij ons liggen de functies vrij vast. We wilden een basis van waaruit zeer verschillende initiatieven kunnen opereren. Het directiecomité bestaat uit Stefaan De Ruyck, Guy Joosten en ikzelf; daaronder zitten de stafmedewerkers voor publiciteit, dramaturgie, planning en techniek. Het geheel van die mensen vormt het dagelijks bestuur. Elk segment heeft zijn eigen organisatie; we trachten hen elk een autonome verantwoordelijkheid te geven. Elke productie die wordt gemaakt, krijgt haar specifieke coördinatiecel van productieleiding, technici, begeleiding enz. Zij zijn van het begin tot het einde met die productie bezig. We proberen hierdoor een stevige basis aan een productie te geven en voldoende ademruimte, zodat er 'toneel kan gemaakt worden'.

Wat we mensen te bieden hebben die mee willen werken is het avontuur: het feit dat het nieuw is en dat nog alles zijn vorm moet krijgen. Je voelt het plezier van mensen die aan iets onuitgegeven beginnen, een leeg blad. Ook wij als leiding hebben op dit moment geen enkele langetermijngarantie. Ikzelf heb nog steeds geen contract. De protocolovereenkomst met de raad van bestuur van de KNS is wel onderkend maar wordt voorlopig niet uitgevoerd.

Binnen twee jaar zijn het verkiezingen in Antwerpen en zou alles wel eens kunnen stopgezet worden. Eigenlijk is dat een heel gezond gegeven. Op termijn is het een foute reflex in het theater dat mensen gaan vasthouden aan de zekerheid die een structuur hen biedt. Sociale rust en sociaal comfort mogen de noodzaak om een bepaald theater te maken niet in het gedrang brengen. Gerard Mortier zei eens in een interview dat mensen in het theater veel te weinig hun leven riskeren. Dat klinkt pathetisch maar in het theater wordt er veel te weinig nagedacht over hoeveel risico men wel durft nemen.

Etcetera: Is het voor jonge mensen zonder geld niet juist een 'zekerheid' om in zo'n groot huis te werken in plaats van met een eigen groep te starten?

Joosten: De vraag is of jonge mensen dat willen. Niet zozeer de sociale overweging speelt voor hen mee, maar de durf om uit een artistiek cocon te komen. Ze lopen een groter risico door op een grote scène voor de leeuwen geworpen te worden. Je moet lef hebben om na een paar kleine zaalproducties naar de grote scène over te stappen. Dan is het wellicht veiliger om binnen het circuit van de jonge leeuwen te circuleren.

Perceval: Frank Verduyssen gebruikte in dat verband een mooi beeld. Hij zei: we hebben jarenlang de revolutie gepredikt op de konijnenwei van deSingel, in de marge, aan de rand van de stad en nu krijgen we de Grote Markt aangeboden. Op de Grote Markt loop je meer risico een ei naar je kop te krijgen dan op de konijnenwei van deSingel. Het is altijd veiliger te prediken in eigen kerk.

Etcetera: Het ontstaan van Het Toneelhuis haalt de relatie marge/centrum grondig overhoop. Lange tijd was er geen doorstroming meer van de marge naar het centrum; nu zuigen jullie veel naar je toe. Zien jullie daaruit een nieuw evenwicht ontstaan? Moet er een marge blijven? Wat b.v. met de Monty? Die bevindt zich toch in een andere verhouding tegenover jullie dan deSingel.

Joosten: Onze hoop is dat er in de marge opnieuw meer ruimte vrijkomt. De laatste vijf jaar moesten afgestudeerden bijna een examen afleggen om in de marge hun ding te kunnen doen. Het is in de marge dat men moet kunnen zeggen: leer je vak en presenteer je. Daarvoor moet er opnieuw plaats komen. Toen BMCie veertien jaar geleden begon was er veel vraag vanuit kleine centra. Alles was mogelijk. Nu is dat dichtgeslibd en hoop ik dat onze golfslag een positief effect zal hebben. Eerst was er hier paniek in de KNS zelf. Toen de plannen bekend werden, bedaarden de gemoederen wat en

verplaatste de paniek zich naar de marge, naar de Monty en zo. Het zal moeten blijken hoe de vrijgekomen ruimte benut wordt, maar ik denk dat elke verandering het theater ten goede komt. Het probleem stelt zich niet alleen voor de marge of de kunstcentra maar ook voor de culturele centra. Ook zij zitten met een angstreflex en vrezen dat een groot deel van het publiek zijn weg niet meer zal vinden naar de culturele centra in de buurt van Antwerpen. We zijn ons daarvan bewust, maar willen het debat openhouden en in een gesprek zoeken naar complementariteit, zoals dat ook met deSingel is gebeurd.

Perceval: We willen vooral vermijden terug een soort Belgische dorpspolitiek te gaan voeren. We hebben iedereen – van Stan tot Ivo Van Hove – benaderd met de uitnodiging tot samenwerking zonder exclusiviteit te vragen. Dat zou onzin zijn. Als een groep zegt: we willen zowel in de Bourla als in de Monty spelen en onze producties waar ook in Vlaanderen uitbrengen, dan is dat hun vrijheid en hun keuze. Het is niet aan ons om een monopolie op te leggen. We willen dat er goede voorstellingen gemaakt worden en stellen ons in functie van het product. Het gaat om de voorstelling, niet om de naam.

Etcetera: Op welke manier willen jullie bouwen aan een gezelschap waarin verschillende generaties van acteurs verenigd zijn? Wat neem je mee van de 'oude KNS'?

Perceval: Het overblijvende KNS-gezelschap was bijzonder klein. Er bleven negen acteurs over waarvan er ondertussen drie met brugpensioen zijn gegaan. Aan de zes overblijvenden hebben we gezegd dat we niet het privilege konden overnemen, dat ze tot het einde van hun dagen aan dit gezelschap verbonden zouden blijven, ook al vind ik dat mensen die een bijzondere verdienste hebben in het theater van sociale bescherming zouden mogen genieten. Het is toch een schande dat iemand als Julien Schoenaerts van het ocmw moet leven? De Comédie Française of het Wiener Burgtheater hebben 'residenten', acteurs die een werkelijke verdienste hebben voor het gezelschap en die dan ook kunnen terugvallen op een inkomen met een normale sociale status. Daar heb je natuurlijk een budget voor nodig dat we voorlopig niet hebben. We zijn verplicht de keuze te maken dat iedereen gelijk is voor de wet. We werven acteurs aan op basis van losse contracten. Dat geldt ook voor de oud-KNS-acteurs; maar wie in twee producties staat krijgt sowieso een jaarcontract. Er zijn projecten waarin oud-KNS-acteurs, zoals Camillia Blereau of Kristin Arras, zelf het initiatief hebben genomen. Ze gaan aan de